

Adres artykułu: <https://bip.iaepan.edu.pl/arttykul/mobilnosc-garnarzy-w-grecji-epoki-brazu-i-wczesnej-epoki-zelaza-jako-mechanizm-rozprzestrzeniania-sie-stylu-i-technologie-w-ceramicie>

Mobilność garncarzy w Grecji epoki brązu i wczesnej epoki żelaza jako mechanizm rozprzestrzeniania się stylu i technologii w ceramice

- [Trwające](#)
- [Zakończone](#)

Informacje o projekcie

Tytuł projektu: Mobilność garncarzy w Grecji epoki brązu i wczesnej epoki żelaza jako mechanizm rozprzestrzeniania się stylu i technologii w ceramice

Kierownik projektu: dr Bartłomiej Lis

Jednostka prowadząca projekt: Instytut Archeologii i Etnologii PAN

Źródło finansowania projektu: MNiSW w ramach projektu „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” nr projektu 0180/FNiTP/H21/80/2011

**NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI**

Kontakt:

e-mail: blis@iaepan.edu.pl

telefon: 22 620 28 81, wew. 196

Wykonawcy

Jednostki zaangażowane w projekt:

Nazwa jednostki: Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Zakres obowiązków: realizacja projektu

Osoby zaangażowane w projekt:

Imię i nazwisko: dr Bartłomiej Lis

Zakres obowiązków: kierownik projektu, opracowanie materiału z późnej epoki brązu, analiza petrograficzna.

Imię i nazwisko: Štěpán Rückl

Zakres obowiązków: opracowanie materiału z późnej epoki brązu oraz wczesnej epoki żelaza, analiza petrograficzna

Imię i nazwisko: Maria Choleva

Zakres obowiązków: opracowanie materiału z wczesnej i środkowej epoki brązu, analiza metod wykonania

Charakterystyka

Cel projektu:

Projekt stawia sobie za cel udowodnienie tezy, iż model zakładający mobilność garncarzy w Grecji epoki brązu i wczesnej epoki żelaza może być użyty dla wytłumaczenia rozprzestrzeniania się stylu i technologii w ceramice. Koncepcja wędrownych rzemieślników jest szeroko stosowana przy analizie i wyjaśnianiu zjawisk obserwowanych w wielu kategoriach materiału archeologicznego, jednak bardzo rzadko wykorzystywana jest przez badaczy zajmujących się ceramiką pradziejową w Grecji. Z tego względu dla realizacji celów projektu konieczne jest zebranie dużej ilości przypadków potwierdzających istnienie mobilnych garncarzy (wędrownych lub zmieniających na stałe miejsce pracy i zamieszkania) i jak najpełniejsze ich udokumentowanie i udowodnienie.

Opis projektu:

Koncepcja wędrujących rzemieślników, wykwalifikowanych w konkretnym warsztacie i przenoszących swoje umiejętności w nowe miejsce, wykorzystywana jest w różnym stopniu w zależności od kategorii badanych artefaktów. Dla badaczy zajmujących się starożytną metalurgią jest to powszechnie akceptowana koncepcja, która skutecznie tłumaczy rozprzestrzenianie się nowych technologii pozyskiwania i obróbki metalu, a także konkretnych form wyrobów metalowych. Wśród badaczy zajmujących się freskami z późnej epoki brązu dominuje pogląd o istnieniu wyspecjalizowanych grup artystów, które były przedmiotem swoistej wymiany między elitami wschodniego Śródziemnomorza. W ten sposób tłumaczy się pojawienie minojskich w stylu i technologii fresków w wielu rezydencjach poza obszarem Krety. W tym kontekście zaskakujące jest że koncepcja wędrownych rzemieślników wykorzystywana jest w stopniu bardzo nikłym przy analizie i interpretacji ceramiki pradziejowej w Grecji. Taka sytuacja byłaby uzasadniona, gdyby fenomen mobilności garncarzy był istotnie marginalny, nie mający zasadniczego wpływu na kształt produkcji ceramicznej. Jednakże badania wąskiej grupy naukowców, a także własne badania przeprowadzone przez Bartłomieja Lisa, Štěpána Rückla i Marię Choleve, wskazują że wędrowni garncarze byli zjawiskiem raczej codziennym, z pewnością nie tak rzadkim, jak wskazywałyby na to nikłość opracowań tego tematu. Tym samym sytuacja w późnej epoce brązu nie różniłaby się znacząco od historycznie poświadczanego przemieszczania się garncarzy tworzących w stylu czarno- i czerwonofigurowym (co kilkakrotnie w swoich artykułach podkreślał J. Papadopoulos [1997, 2009]), czy też wędrownych garncarzy działających na Krecie czy Peloponezie, których aktywność znamy z przekazów etnograficznych (Blitzer 1990, Voyatzoglou 1972).

Bazą wyjściową dla projektu będą przypadki wytworów wędrownych garncarzy już zidentyfikowane przez wykonawców projektu, a także analogiczne przypadki sygnalizowane w literaturze, a nie zweryfikowane analitycznie (np. Rutter 2003). Jednakże pośrednim celem projektu będzie także wychwycenie innych, nieznanых przypadków mobilności garncarzy, być może odnoszących się do jeszcze innych kategorii naczyń, takich jak np. olbrzymie dzbany zasobowe. W tym celu wykonawcy projektu podejmą konsultacje materiału z wielu wykopalisk na terenie Grecji, wyselekcjonowanych na podstawie zgromadzonych doświadczeń z wspomnianym materiałem powyżej. Standardowe metody analizy ceramicznej zostaną połączone z metodami wywodzącymi się z nauk ścisłych, takimi jak analiza petrograficzna czy chemiczna. Zostaną także zastosowane nowatorskie, rzadko stosowane metody badań, wśród których wymienić można analizę śladów wykonania naczynia rozwiniętą przez V. Roux czy analiza rentgenowska.

Publikacje

Bibliografia

Donnan, C. B. 1971. 'Ancient Peruvian Potters' Marks and Their Interpretation Through Ethnographic Analogy'. *American Antiquity* 36 (4): 460-466.

Vitelli, K.D. 1978. 'Thoughts on Prehistoric Potters and Ceramic Change'. *Temple University Aegean Symposium* 3: 43-46.

Blitzer, H. 1990. 'ΚΟΡΩΝΕΪΚΑ: Storage-Jar Production and Trade in the Traditional Aegean'. *Hesperia* 59 (4): 675-711.

Papadopoulos, J.K. 1997. 'Innovations, Imitations and Ceramic Style: Modes of Production and Modes of Dissemination'. In *Technē: Craftsmen, Craftswomen and Craftsmanship in the Aegean Bronze Age*, ed. R. Laffineur and P. P. Betancourt. *Aegaeum* 16. Liège: Université de Liège: 449-462.

Mountjoy, P. A, and M. J Ponting. 2000. 'The Minoan Thalassocracy Reconsidered: Provenance Studies of LH II A/LM IB Pottery from Phylakopi, Ay. Irini and Athens'. *The Annual of the British School at Athens*: 141-184.

Kiriatzi, E. 2003. 'Sherds, Fabrics and Clay Sources: Reconstructing the Ceramic Landscapes of Prehistoric Kythera'. In *Metron: Measuring the Aegean Bronze Age*, ed. K.P. Foster and R. Laffineur. *Aegaeum* 24. Liège: Université de Liège: 123-130.

Metryczka

Opublikował w BIP:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data opublikowania:	18.05.2020 10:05
Ostatnio zaktualizował:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data ostatniej aktualizacji:	18.05.2020 10:05
Liczba wyświetleń:	13